

Hayku ənənəvi yapon şeir növüdür. Sonralar dünyada məşhurlaşan minimalist şeir üçün heç şübhəsiz ki, haykular əsaslı başlanğıc sayıla bilər. Dəbdə olan minimalist poeziyada bəzən bir şeir bir misra olur, məhz dediyim amili nəzərə alsaq, artıq hayku ən kiçik şeir növü sayılmır. Haykunun poetik sistemi, heca bölgüsü 5-7-5-dir, ancaq müasir hayku yazan şairlər üçün, əsas üçlüyü saxlamaqdır, nəinki heca bölgüsünü. Bəri başdan “aman verməyib” onu da deyim ki, tərcümə zamanı mən həmin 5-7-5 sistemini saxlamadım, eyni zamanda, saxlaya bilmədim. İdeyanı və dəqiq təsvirləri hayku ölçülərinə qurban verməyə ürəyim gəlmədi.

Hayku çevirmək mənim üçün ona görə çətindir ki, bizim oxucular daha çox dərcədə məna vurğunlarıdır deyər, onlara təsvirlər o qədər də maraqlı deyil. Bundan özgə, bəzən haykulara elə adi təsvirlərə rast olursan ki, “hə, nolsun” demədən keçə bilmərsən, ona görə də böyük bir kitabı oxumalısan ki, içində təsvir az olan, daha maraqlı haykuları tapa biləsən. Hayku yazan şairlərlə bizim təfəkkürümüz arasındakı fərq çox böyükdür deyər belə tərcümələr zamanı özünü daha çox “qəriblikdə hiss edirsən”. Sonda bir məqamı da “deməsəm ölləm”: din hayku yazılan ölkələrdə təkə din yox, həm də həyat təzi olduğuna görə təfəkkür fərqi iki qat artır. Belədə sən şairlərin tərcümə etdiyin şeirlərini “öz təfəkküründə” çatdırma bilmək üçün “binəvaları” dinindən eləyəsi döyülsən ha...

Fərid HÜSEYN

Smiljaka Gagic

Ulduz axır,
uşaq göy üzünü
boyayır gözləriylə.

Qəribə payızdır,
görəsən
qonşum necə yaşayır?

Taniguçi Buson

Batan günəş
payız yarpaqlarının
rəngin oğurlayır.

Hər yandan
gilas yarpağı gətirir külək
quş gölünə.

Raizan

Qadınlar çəltik tarlasında,
hər şey palçığa bulaşmış
şərqlərdən başqa...

Kikaku

Bu dilənçi üçün
yer üzü, göy üzü
yaz paltarları kimidir

Yosa Busan

Yaxınlıqdakı
şəlalənin səsinə dinləyir
yarpaqlar.

Ryusut

Elə hey ağlayır
Yolunu azan uşaq.
Amma ardınca qaçır işıldaböcəyin.

Toiku

Küçə lampaları
gecə tənha qalır.
Tənha və işıqlı.

Ryota

Qovalanan
işıldaböcək
sığıncı ay işığına.

Buson

Ay Qərbə yollanır,
Şərqlə uzanır
çiçəyin kölgəsi.

Kobayaşi İssa

Nolar uçub getmə, bülbül,
Şərqlin gözəl olmasa da
mənimdən.

Söyüd
kökünü unudub
təzə otların içində.

Böcəklər, ağlamayın
aşıqlar də, ulduzlar da
ayrılmalıdırlar biri-birindən.

Onitsura

Aya baxıb
qələmə toxunmayan
insan varmı görəsən?

Unutma,
cəhənnəmdə addımlayıyıq,
çiçəklərə baxa-baxa.

Matsuo Basho

Ala qaralıqdır...
...gəcəni çağırır
qara qarğalar.

Ərik
çiçək açanda.
cəhənnəm donur.

Gölməçəyə
qurbağa tullanar,
eşidilər su səsi...

Mənim evimdə işıldaböcəklərlə
şıcanlar
yaxşı dil tapırlar.